

Handläggare
Helen Starkman
Telefon: 08-508 25182

Till
Socialnämnden
2023-01-24

Slutrapport ESF-projekt Samverkan för ökad skolnärvaro

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialförvaltningens slutrapport om ESF-projektet *Samverkan för ökad skolnärvaro*.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till utbildningsförvaltningen och berörda stadsdelsförvaltningar för kännedom.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör

Maria Karlsson
T.f. avdelningschef

Sammanfattning

Europeiska socialfonden (ESF) har beviljat ESF-projektet *Samverkan för ökad skolnärvaro*, projektmedel till insatser för att öka skolnärvaron och måluppfyllelsen för 200 elever i årskurs 8-9 med upprepade eller längre frånvaro. Projektet har pågått sedan september 2020 och avslutades i juni 2022.

Projektet har haft en total budget på 12,9 miljoner varav socialförvaltningen finansierat 6,9 miljoner med egna budgetmedel och resterande 6 miljoner har medfinansierats av Europeiska socialfonden.

Projektet har varit ett samverkansprojekt inom Stockholms stad mellan socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och socialtjänstens förebyggande enheter i stadsdelsförvaltningarna i Stockholms stads sju ytterstadsstadsdelar.

Projektets övergripande syfte och mål har varit att bidra till att fler ungdomar som riskerar utanförskap får en fungerande skolgång som leder till att de senare i livet kan etablera sig på arbetsmarknaden.

Skolsocionomer i projektet, en heltidstjänst i var och en av de sju ytterstadsstadsdelarna, har förstärkt skolans närvarofrämjande arbete med individuella stödinsatser till elever med skolfrånvaro.

ESF-projektet har fokuserat på tidiga, förebyggande insatser till elever i årskurs 8-9 med skolfrånvaro. Målet har varit att nå elever som initialt haft en frånvaro runt 20 procent, vilket motsvarar en dags frånvaro per vecka. Under projekttiden har detta varit en utmaning för både projektet och grundskolorna som deltagit.

Pandemin har påverkat närvaron och inneburit att skolfrånvaron ökat i omfattning för flera elever. Skolorna har haft behov av stöd från skolsociomerna även för dessa elever, trots att de vid inskrivningen i projektet utvecklat en mer omfattande frånvaro. Skolornas ansvar för att utreda frånvaro enligt frånvarotrappan¹ har också inneburit att elever aktualiserats till projektet först när frånvaron överstigit 20 procent.

I dialogen mellan skola, elev och vårdnadshavare, utreds varför eleven är frånvarande och eventuella behov av stöd och därefter upprättas en handlingsplan. Tillsammans med skolsociom bildar elevhälsan, vanligtvis kurator, det skolsociala teamet och ger stöd till elev och vårdnadshavare.

Alla elever som deltagit i projektet har erbjudits samma möjligheter, oavsett grundskola och stadsdelsområde, att få frivilliga, förebyggande insatser på den så kallade "frietan" vilket innebär generella insatser utan individuell behovsprövning enligt socialtjänstlagen.

Projektets skolsociomer har antingen varit knutna till en eller flera skolor i ett och samma stadsdelsområde. De har varit placerade på en skola på heltid eller varit på skolan/de skolor som de samverkat med på återkommande, överenskomna tider.

Projektet har prövat och utvecklat en gemensam arbetsmetod med utgångspunkt i den gemensamma arbetsmodellen för skolsociala team i Stockholms stad². Metoden ska kunna tillämpas i hela Stockholms stad och ge en likställighet i det närvarofrämjande arbetet.

Både arbetsgången och arbetsmetoden har visualiserats och finns samlad i projektets metodhandbok.³

Genom projektet har samverkan mellan skola och socialtjänst stärkts och bidragit till ökad samsyn mellan skola och socialtjänst

¹ Grundskolornas arbete med kartläggning och utredning av frånvaroorsaker

² Ett gemensamt ramverk för utbildningsförvaltningens och socialförvaltningens arbete med skolfrånvaro

³ Metodhandboken finns i tryckt format och som PDF

kring vikten av tidiga samordnade insatser för att förhindra omfattande skolfrånvaro.

Bakgrund

Bakgrunden till projektet är att skolan enligt forskning, är den viktigaste skyddsfaktorn för ungdomars framtida psykiska hälsa, för att motverka olika former av sociala problem och utanförskap. Fullföljd grundskola och gymnasium ökar förutsättningarna för framtida etablering på arbetsmarknaden.

Många elever som saknar behörighet till ett nationellt gymnasieprogram har haft problem med omfattande skolfrånvaro. Upprepad eller längre frånvaro innebär att elever inte får sin rätt till utbildning tillgodosedd, vilket är ett allvarligt samhällsproblem och strider mot barnets rätt till utbildning enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som är svensk lag sedan 2018-06-20.

Frånvaroproblematiken kan ofta bero på flera samverkande faktorer kopplade till eleven, familjen, skolan och kamraterna. Elever med skolfrånvaro kan därför behöva insatser från flera myndigheter. Brist på samordnade insatser kring elever med omfattande skolfrånvaro ökar risken för ett framtida utanförskap.

För att kunna möta den enskilda elevens behov är det avgörande att ta reda på orsakerna till frånvaron och erbjuda rätt stöd i rätt tid till både elev och vårdnadshavare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 2023-01-18. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 2023-01-19.

Ärendet

Stockholms stads socialförvaltning ansökte 2019 om medel från Europeiska socialfonden, till att förstärka de befintliga skolsociala teamen i de sju ytterstadsstadsdelarna. Projektets skolsociologer fick i uppdrag att tillsammans med utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna, arbeta med tidiga närvarofrämjande insatser till elever med skolfrånvaro i årskurs 8 och 9. Enligt Europeiska socialfondens regelverk kunde medel endast sökas för insatser till målgrupper från 15 år.

Skolan ansvarar för att följa upp och kartlägga elevers frånvaro och i dialog med elev och vårdnadshavare utreda behov av stöd och därefter upprätta en handlingsplan. Utifrån den kartläggningen planeras och genomförs insatser. Genom exempelvis fysiska och sociala anpassningar i skolan, föräldraskapsstöd, motiverande

samtal och genom samordning av insatser kan eleven få det stöd som hen behöver.

För de elever vars frånvaro beror på skolrelaterade, individrelaterade och sociala faktorer kan skolans och socialtjänstens insatser samordnas i det skolsociala teamet.

Ett skolsocialt team (SST) består av en skolsocionom som ibland tituleras familjebehandlare från socialtjänstens förebyggande enhet i stadsdelsförvaltningen och medarbetare från elevhälsan, vanligtvis kurator.

Syfte och mål med projektet har varit att:

- Pröva och utveckla samverkansstrukturer och metoder, för elever med skolfrånvaro. Metoderna ska vara tillgängliga och kunna tillämpas i hela Stockholms stad.
- Genom insatserna i projektet ska likställigheten i stadens arbete med skolfrånvaro öka. Alla elever i årskurs 8 och 9 med skolfrånvaro, initialt runt 20 procent, ska erbjudas samma möjligheter att få stöd från ett skolsocialt team.
- Genom projektet ska samverkan mellan skola-socialtjänst stärkas och bidra till ökad samsyn kring vikten av tidiga förebyggande och närvarofrämjande insatser.
- Struktur för rutiner och samverkan kring skolfrånvaro ska tas fram och stärkas. Projektet ska synliggöra framgångsfaktorer gällande samverkan mellan skola och socialtjänst.

Grundskolans närvarofrämjande arbete ska kompletteras med stödinsatser från socialtjänstens förebyggande enheter.

En skolsocionom ska ge individuellt stöd till en elev utifrån hans behov. Insatserna ska erbjudas inom ramen för socialtjänstens frivilliga, förebyggande insatser och ges utan utredning och individuell behovsprövning enligt socialtjänstlagen.

Ramverket för skolsociala team som reviderades gemensamt av utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen under 2020-2021 och blev till en ny modell, *gemensam arbetsmodell för skolsociala team i Stockholms stad*, för samverkansarbetet i de skolsociala teamen, har varit basen i projektets arbete med målgruppen.

Arbetsmodellen omfattar både arbetsgången vid aktualisering av elever, vid genomförandet av insatser och de olika aktiviteter som en skolsocionom kan komplettera skolans närvarofrämjande arbete med. *Skolsocionomens insatser presenteras i den så kallade verktygslådan*. Samtliga insatser ur verktygslådan ska göras tillgängliga till alla elever i målgruppen oberoende av kön, ålder,

vilken grundskolor de går i eller i vilket stadsdelsområde de bor. Den enskilde elevens behov avgör insatsen omfattning.

Det är grundskolorna som ska följa upp och kartlägga skolfrånvarons omfattning och orsaker och därefter, vid behov, aktualisera elever till skolsocionomerna via rektor och/eller elevhälsoteamen. Skolsocionomerna har endast i undantagsfall haft möjligheter att på egen hand följa upp skolfrånvaron.

Det har varit tydligt i dialogen med grundskolorna och elevhälsoteamen att skolsocionomernas uppdrag varit att sträva mot att arbeta med elever med en initial frånvaro runt 20 procent. Det har emellertid varit viktigt att möta grundskolans behov och lita på den kompetens som elevhälsoteamet har gällande de elever som aktualiserats i projektet. I praktiken har det inneburit att även elever med mer omfattande frånvaro fått insatser från de skolsociala teamen.

Skolsocionomernas kompetens att bedöma huruvida skolsociala teaminsatsen kan bidra till att främja en elevs skolnärvaro och måluppfyllelse är en viktig del i att det inte bara har varit elever med frånvaro runt 20 procent som fått delta i projektet.

Projektet har haft en externa utvärderare Ramboll, som avropats från ESF-rådets ramavtal, konstaterar att projektet bidragit till ett mer samordnat stöd till eleverna.

- Genom projektet finns förebyggande metoder för ökad skolnärvaro tillgängliga i staden och stödet till eleverna är mer samordnat med en tydligare process för aktualisering och bättre kartläggningar.
- Tidig samverkan för ökad skolnärvaro har utvecklats via projektet och även strukturer och rutiner för samverkan
- Personal i skola och socialtjänst har ökad kunskap om varandras verksamheter och roller.
- Projektet har synliggjort framgångsfaktorer för samverkan mellan skola och socialtjänst.

Jämställdhetsanalys

Sammanlagt har 101 elever varit aktuella i projektet under två läsår, fr.o.m. höstterminen 2020 t.o.m. vårterminen 2022. 62 flickor och 39 pojkar, varav en handfull elever återaktualiserats. Initialt har projektet haft en utmaning att få vårdnadshavare att samtycka till insatsen. De elever som deltagit i projektet har haft en något högre frånvaro än vad som var tänkt avseende målgruppen. Pojkarna har haft en något lägre frånvaro än flickorna när de aktualiserats i projektet.

Skolsocionomerna har följt upp frånvarons omfattning vid insatsens början och vid avslut. De har dokumenterat vilka insatser som respektive elev deltagit i och elevens nöjdhet över insatsen. Frånvaron har redovisats uppdelat på kön och ålder.

Av statistiken framgår att projektet lyckats med att få elever att minska sin frånvaro och därmed öka sin måluppfyllelse i grundskolan. De elever som initialt haft en mer omfattande frånvaro och mer omfattande problematik, har avslutats i förtid. De har fått stöd i att ansöka om andra biståndsbedömda insatser vilket inte framgår i en sammanställd statistik.

Tabellen nedan är en sammanställning av frånvaroprocenten hos eleverna vid projektstart.

Antal under 20 procent	28
20-50 procent	51
Antal över 50 procent	20

Tabell nedan är sammanställning av frånvaroprocenten hos eleverna vid projektavslut.

Antal under 20 procent	47
20-50 procent	35
Antal över 50 procent	12

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som redovisning av slutrapport för ESF-projektet Samverkan för ökad skolnärvaro.

Bilagor

- Bilaga 1. Slutrapport ESF-projektet Samverkan för ökad skolnärvaro
- Bilaga 2. Uppdragsförfrågan
- Bilaga 3. Metodhandbok
- Bilaga 4. Rambolls slututvärdering